

**7 december 2025 – Tweede Advent –
Dankzegging Heilig Avondmaal**

TERUG NAAR DE EERSTE LIEFDE

Openbaring 2, vers 8 t/m 11

We hebben in Openbaring 2, 8-11 een heftige oproep gelezen. Een oproep aan de christenen in Smyrna, maar – zo zijn de brieven bedoeld - ook een oproep aan ons: wees trouw tot in de dood! Wees je geloof trouw, blijf trouw aan de Heere Jezus, ook al kost je dat je leven! ... Ik ga daar straks meer over zeggen en dat ook verbinden met onze Avondmaalsviering, maar om er even in te komen en de tekst wat meer te gaan bekijken: is het u ook opgevallen dat er zoveel tegenstellingen in dit heel kleine briefje worden gebruikt?

Johannes moet namens Jezus de brief aan Smyrna zo beginnen: *Dit zegt de Eerste en de Laatste* (eerste – laatste), *Die dood is geweest en weer levend geworden* (dood – levend). En wat zegt deze Eerste en Laatste, Die dood is geweest en weer leven geworden? *Ik ken uw werken, verdrukking en armoede - u bent echter rijk!* Hoe zit dat? (Voordat wij naar de volgende tegenstelling gaan.) Nu, de stad Smyrna was eigenlijk heel erg rijk. Smyrna was een rijke handelsstad in Turkije. Het bestaat trouwens nog steeds en heet nu Izmir. Smyrna was heel erg rijk, maar de christenen werden hiervan uitgesloten. Misschien bevonden zij zich in de laagste sociale lagen van de bevolking. Of misschien werden zij op andere manieren van de rijkdom uitgesloten, werden hun bezittingen misschien wel vernield, of werden zij niet geholpen. Christenen werden vervolgd en hadden het zwaar. Maar toch zegt Jezus tegen hen: jullie zijn rijk! Nog rijker dan dat hele rijke Smyrna bij elkaar! Daar komen wij zo op terug, maar eerst nog een tegenstelling: Jezus zegt ook *'Ik ken de lastering van hen die zeggen dat zij Joden zijn, maar het niet zijn; zij zijn namelijk een synagoge van de satan!'* Wat is dat? Nu in Smyrna was ook een behoorlijke groep Joden woonachtig. Maar deze joden konden het niet aanzien dat joodse broeders en ook heidenen die zich aangetrokken voelden tot het jodendom nu overgingen tot het christelijke geloof. Er groeide weerstand vanuit de joden. Zelfs zozeer dat zij de heidense stadsgenoten steunden en hielpen in het apart zetten van de christenen en hen zelfs mee vervolgden. Nu, zo horen wij Jezus zeggen: wie zijn nu de ware joden? Wie zijn nu het ware God-lovers, zoals de letterlijke betekenis is van de naam 'joden'. Met dit pesten van de christenen loven zij bepaald God niet, tegenovergesteld juist. Ze zijn als joden ten diepste geen joden, geen God-lovers..., maar een synagoge, een bijeenkomst van de satan!

En dan nog een tegenstelling, de laatste: *wees trouw tot in de dood, en Ik zal u de kroon* (krans) *van het leven geven*. Smyrna droeg als erenaam 'de trouwe'. Zij was namelijk een trouwe bondgenoot van Rome en de keizer van Rome. Smyrna had Rome bijgestaan in de strijd tegen een aantal vijanden en daarom kreeg deze stad

van Rome de titel 'de trouwe'. Nu, in deze stad, waar de Romeinse keizer werd vereerd in de tempels, krijgen de christenen de opdracht om hun Heer trouw te blijven. Tot in de dood. Trouw tot in de dood, om zo de kroon van het leven te ontvangen.

Trouw zijn, in een wereld van tegenstellingen en tegenstrijdigheden. Dat was de opdracht van de gemeente in Smyrna. En dat is ook onze opdracht. In een wereld waarin rijken soms ten diepste juist heel arm zijn en armen juist heel rijk. In een wereld waarin trouw zijn aan de machtige leiders of bedrijven wordt beloond, maar trouw zijn aan de allerhoogste Heer soms als iets heel raars wordt gezien en soms zelfs als gevaarlijk wordt bestempeld. Trouw zijn aan de Heere in deze wereld waarin je broeders zomaar tot je vijanden kunnen worden. En zo zijn er nog veel meer tegenstrijdigheden en tegenstellingen in deze wereld: wat als wijsheid wordt beleden is soms pure dwaasheid. De vrijheid die in onze maatschappij wordt aanbeden is soms zo'n gebondenheid en de ware vrijheid is soms ver te zoeken. Het met volle teugen genieten is vaak zo leeg. Wat als vooruitgang wordt aangeprezen is soms juist een achteruitgang. Volwassenen zijn soms gewoon kinderen en kinderen zijn soms zo volwassen. In deze wereld van zoveel tegenstellingen en tegenstrijdigheden – een schijnwereld eigenlijk - hebben wij de opdracht om als een licht der wereld te schijnen. Hebben wij trouw te zijn. Totdat Jezus komt – waar wij in deze weken van Advent extra naar uitzien – vraagt Hij van ons om Hem trouw te zijn, trouw te blijven, wat het ook ons gaat kosten.

De woorden voor Smyrna zijn vol van bemoediging. Jezus kent hen, Hij kent hun moeite, 'hun werken, drukking en armoede'. Jezus kent ook de belasting die zij moeten ondergaan. Maar Jezus zegt niet tegen hen: 'Ik zal je eruit redden'. Nee, ze hebben trouw te zijn, in alle situaties, dat is hun

opdracht. Het geloof geeft je geen vleugels om erover heen te vliegen. Het geeft je ook geen route om ergens langsheen te kunnen lopen. Het sust je niet in slaap, maar doet je wakker zijn en maakt je onrustig. Het gaat om de toewijding aan Hem Die voor ons uit is gegaan, Die tot in de dood voor ons is gegaan.

Wat dat betreft sluit deze opdracht die wij vanmiddag meekrijgen helemaal aan bij het vieren van het Heilig Avondmaal. Wij hebben vandaag met brood en wijn herdacht dat Jezus ons leven tot het Zijne heeft gemaakt. Alles van ons heeft Hij op Zich genomen. Wij hebben gevierd dat wij alles met Hem mogen delen. Heel ons verleden, heel ons heden met alles wat daarin is en alles wat daaraan ontbreekt en kapot is gegaan... en ook onze toekomst: wij mochten het vandaag weer bij Hem brengen..., aan Hem geven. En Zijn leven wilde Hij aan ons geven: wij mogen delen, deelgenoot zijn van Zijn liefde, Zijn genade, Zijn vrijheid, Zijn leven. *Ons leven heeft Hij tot het Zijne gemaakt en Zijn leven mag ons leven zijn... maar zullen wij dat dan ook volhouden?* Ook morgenochtend als wij weer gewoon ons dagelijks brood staan te smeren: ons leven, ons leven van alledag, het alledaagse leven, is van Hem! Dank Hem. Dien Hem. Denk aan Hem. Maar ook als wij keuzen moeten maken,

als het erop aan komt waar wij staan en wat ons beweegt: Zijn leven is ons leven! Wees Hem trouw. Ga niet weer je eigen leven gewoon leven. Nee, wees trouw aan Hem, ook als het consequenties heeft, zelfs als het de dood tot gevolg kan hebben, zoals Jezus hier tegen de gemeente van Smyrna zegt. *Die verbondenheid met Hem in het Avondmaal is zo bijzonder rijk..., maar die verbondenheid met Hem reikt ook bijzonder ver.*

Maar hoe zouden wij Hem trouw kunnen zijn hè? Zelfs tot in de dood...? Ik merk dat ik – ook al noem ik mijzelf soms grappend ‘beroepsgelovige’ – hier ga stamelen... en dat ik het allemaal net zo spannend en groot vind als u allemaal waarschijnlijk. Ik ben afgelopen week wat gaan lezen over vervolgte christenen van heel vroeger en ook over christenen uit onze tijd en ik kwam een aantal dingen tegen, een aantal dingen die ons wat kunnen helpen.

Ten eerste vond ik het heel bijzonder dat ik van een christen uit Vietnam las dat hij echt niet meer terug wilde naar de tijd dat hij nog niet christen was. Deze christen, of eigenlijk was het een christelijk echtpaar, leeft in onze tijd, maar in een totaal andere cultuur. Een cultuur waarin onder andere voorouderverering plaatsvond. Maar deze christen wilde daar dus absoluut niet meer naar terug. En waarom niet? Hij vertelde: *‘doordat ik God heb leren kennen is mijn leven voor altijd veranderd. Ik wil mijn leven aan Hem toewijden. Hij heeft mij het eeuwige leven gegeven en ik weet me geborgen in Zijn liefdevolle armen. In God hebben wij alles. Dankzij Jezus ben ik niet langer slaaf van de satan (p. 224)’* Deze christen wilde niet meer terug, want in zijn armoede – en dat had hij zeker nu hij christen was, vreselijk! – in zijn armoede was hij zo vreselijk rijk. In God hebben wij alles. Ik denk dat Jezus precies dat bedoelde toen Hij aan Smyrna liet schrijven: *‘Ik ken uw werken, verdrukking en armoede - u bent echter rijk.’*

Wat is die rijkdom? Eigenlijk alles waar het met het Avondmaal over gaat: liefde, onvoorwaardelijk geliefd zijn. Zoals de Vietnamese christen zei: ‘ik weet me geborgen in Zijn liefdevolle armen’. Onvoorwaardelijk geliefd zijn. Vergeving. Niet meer vast hoeven te zitten aan je fouten, je zonden, de zwartgelakte zinnen in je levensboek. Vrijheid. Vrij van zonde, satan en dood! Ongelooflijk wat je daarmee in een paar woorden zegt. De Vietnamese christen besepte, ervoer hoe vrij hij nu was. Geen slaaf meer van de satan, zo verwoordde hij het heel krachtig. Wij zijn zo rijk: geliefd, vergeven, vrij en... erfgenaam. ‘Erfgenaam van God en mede-erfgenamen van Christus’, zo zegt Paulus het. Ons wacht een prachtige erfenis met Jezus’ komst. ‘Gelukkig zijn de zachtmoedigen, want zij zullen de aarde beërven. Heel de wereld ligt straks aan onze voeten!

‘Want nu zegt de zwakke ‘ik ben sterk’, zegt de arme ‘ik ben rijk’ om wat de Heere heeft gedaan voor ons.’ Vandaag mochten wij weer een klein stukje van die rijkdom proeven. Een slokje. Een stukje. Maar vergeet nooit hoe rijk je bent. In al je dagelijkse rijkdommen is het zo gemakkelijk om te vergeten dat je onbeschrijflijk rijk mag zijn door je geloof in de Heere Jezus. ... ‘Ik ken jullie werken, verdrukking en armoede – jullie zijn echter rijk’. Misschien dat Jezus dit juist eerst laat zeggen om daarmee het perspectief aan te geven waarin zij hun geloofsstrijd moeten zien: ‘vergeet nooit, in alle tegenstand en zorgen, wat er allemaal op je af kan komen als je Mij trouw wilt blijven..., vergeet nooit hoe rijk je bent in Mij!’

Ik las ook nog iets anders over een christen die extreme vervolging heeft meegemaakt, in Eritrea, wat ons misschien kan helpen: zij was gevangen gezet in een container met andere christenen en werd daar ook herhaaldelijk gemarteld. Hoe had ze dit vol kunnen houden? Het was de kracht van God. Maar ook vertelde ze dat ze, voordat ze gevangengenomen werd, de beslissing al had genomen om haar leven voor God op het altaar te leggen. Op een dag lag zij geknield voor haar bed en stelde zichzelf de vraag ‘ben ik bereid mijn familie op te geven?’ en mijn baan op te geven? Ben ik zelfs bereid mijn leven op te geven voor Jezus?’ In haar slaapkamer beantwoordde ze al deze vragen hardop met een ‘ja’. En dat hielp haar later enorm om vol te houden op de moeilijke momenten. Want ze wilde niet terugkomen op een belofte die ze aan God had gedaan. Ik merk dat ik zo’n belofte heel erg mooi, maar ook wel heel erg lastig vind... (Hoewel: als je het formulier leest, waarmee je belijdenis hebt gedaan voordat je aan het Avondmaal ging: heb je dan die belofte eigenlijk al niet gedaan...?) Zo’n belofte roept spanning op. Je weet niet wat er straks dan gaat gebeuren. Het is dus echte overgave. Loslaten. Angst toch ook wel misschien? Maar juist zo’n belofte kan je dus ook helpen, helpen in de situaties dat het echt lastig wordt. Om trouw te zijn tot in de dood, of tot Jezus terugkomt.

En dan nog iets, het laatste wat ik wil doorgaan over wat ik heb gelezen over vervolgte geloofsbroeders en zusters. Het gaat over een christen die een aantal decennia na de brief van Johannes leefde, in het midden van de tweede eeuw na Christus. Hij heet Polycarpus. Het is wel heel bijzonder: deze Polycarpus was leider (bisschop) van de christelijke gemeente in datzelfde Smyrna, niet lang nadat Johannes deze brief aan Smyrna heeft geschreven. Er zijn wetenschappers die menen dat Polycarpus misschien zelfs wel deze brief van Johannes heeft horen voorlezen in zijn jongere jaren. In het boek over het martelaarschap van Polycarpus kunnen wij inderdaad ook lezen dat de joden (‘de synagoge van de satan’) met de Romeinen samenwerkten in het onschadelijk maken van de christenen en dat de vervolging heftiger is geworden. De woorden ‘wees niet bevreesd voor wat u lijden zult’ (vers 10) waren dus mogelijk met het oog op die tijd van Polycarpus geschreven. Het lijden was toen inderdaad heftiger geworden. En wat ook bijzonder is: in het verslag over het martelaarschap van Polycarpus – dat ongeveer een jaar na zijn dood is geschreven – wordt ook gesproken over de ‘krans’ (de kroon) van onvergankelijkheid, de krans van het leven. Zoals Johannes schrijft: ‘wees trouw tot in de dood en Ik zal u de krans van het leven geven.’ Maar Polycarpus – en daar gaat het mij nu om - heeft op heel zijn weg tot de brandstapel en ook op de brandstapel de kracht en de rust van God ervaren. God was niet afwezig. Nee, Hij was dichtbij. En dat is waar veel van de vervolgte christenen – ondanks alle angsten, vragen en niet-te-begrijpen situaties – van getuigen. Ook die christen uit Eritrea in die container. Nu, dat vind ik wel een heel grote bemoediging.

Ik hoop dat deze dingen die ik nu heb gedeeld ons mogen helpen om vanuit het Avondmaal weer verder te gaan... om trouw te blijven aan Degene Die ons leven is... totdat Hij komt.

Besef hoe rijk wij mogen zijn.

Wacht niet met je leven helemaal aan God geven, tot het moment dat het erop aankomt. Het komt er nu op aan.

En weet dat God er is. Ondanks alles, door alles heen, en in alle situaties.

Dat laatste helpt mij ook te verstaan hoe wij die bijzondere voorzegging moeten lezen: 'u zult een verdrukking hebben van 10 dagen'. Waarom moest Johannes dat doorgeven? Nu voor die tien dagen zijn misschien wel tien verklaringen. Het lijkt in ieder geval te verwijzen naar Daniël en zijn vrienden die ervoor kozen om tien dagen niet aan de tafel van de koning van Babel te zitten, maar een eigen geloofsdieet te volgen. Verwijzingen naar het boek Daniël zijn er namelijk veel in het boek Openbaring. Maar dat deze tijd van vervolging met het aantal dagen wordt aangekondigd, wijst er ook op dat deze tijd dus helemaal bij God bekend is. En dat deze tijd ook door God beperkt is. Het zal niet eindeloos doorgaan. God heeft het in de hand. En God houdt het in dit geval tamelijk kort. Het is – zo zou ik haast willen zeggen – 'te overzien', want God overziet het alles. *God staat er boven. En God staat er middenin.* Dat zou nog wel allemaal vragen oproepen als je je middenin die tien dagen bevindt. En het maakt het niet allemaal lichter, als je heftige tegenstand ervaart. Maar ook in die tiendaagse is men niet uit Gods hand... en mag men geloven dat God Zelfs deze dagen op ondoorgrondelijke wijze in Zijn hand heeft en ook er is, zelfs als deze vreselijke tiendaagse tegelijkertijd een verzoeken door de satan wordt genoemd.

Ik ga stoppen met de preek. Ik denk dat dit alles wel groot en heftig genoeg is geweest. Maar ik hoop ook dat het mooi is geweest. Want: wat zijn wij rijk! Rijk in de Heere Jezus. En wat een rijkdom wacht Gods kinderen als erfgenamen. Laten wij ons vertrouwen en onze trouw daarom gaan uitzingen met een oude Psalm: '*ik roem in God!*, zingt de dichter. '*Ik vertrouw op God door geen vrees gestoord, wat sterveling zou mij schenden?*' ... *Zo wordt door mij Zijn Naam altoos (altijd, in elke situatie) verheven. Zo wordt Zijn lof vergroot.*

*Ik roem in God; ik prijs 't onfeilbaar woord;
Ik heb het zelf uit Zijnen mond gehoord;
'k Vertrouw op God, door gene vrees gestoord;
Wat sterv'ling zou mij schenden?
Ik heb beloofd, wanneer G' in mijn ellenden
Mij bijstand boodt, en 't onheil af zoudt wenden,
Tot U, o God, mijn lofzang op te zenden,
Door ijver aangespoord.*

*Gij hebt mijn ziel beveiligd voor den dood;
Gij richt mijn voet, dat hij zich nimmer stoot';
Gij zijt voor mij een schild in allen nood;
Gij hebt mijn smart verdreven;
Uw dierb're gunst is m' altoos bijgebleven;
'k Zal, voor Gods oog, naar Zijn bevelen leven;
Zo word' door mij Zijn naam altoos verheven;
Zo word' Zijn lof vergroot.*

(Psalm 56, vers 5 en 6)